

En skola i José Martí's anda

*"Hela landet
förblir olyckligt
om barnen inte får
utbildning.*

*Alla människor
har rätt till utbildning.
Och senare, som tack,
är det deras plikt
att bidra till allas
utbildning.*

*Utbildningen börjar
när livet föds
och upphör först med
döden".*

*"Må varje människa
lära sig något som
kan vara till nytta för
andra".*

Så skriver José Martí, en av det spanska språkets stora författare, och en av Latinamerikas mest framstående tänkare. Tyvärr är han som andra latinamerikanska storerheter obekant i den euro- och anglocentriska kulturkretsen. Men den som besöker Kuba med öppna ögon kan inte undgå José Martí, med alla statyer och byster som finns från jätten på revolutionstorget till den vita bysten på minsta lilla byskola.

Jose Martí's tänkande - och handling, hans revolutionära partibildning och väpnade uppror mot kolonialmakten 1895 - inte bara inspirerade till upproret mot diktaturen på Kuba på 50-talet, utan också revolutionens inriktning och hela den politiska filosofin, och utbildningsväsendet.

JM i Kubas grundlag

"Jag vill att vår republiks grundlag skall bli kubanernas hyllning till människans fullkomliga värdighet. (...) Med alla för allas väl".

JM i Vårt Amerika

"Styrelseskicket i ett land måste anpassas till dess egna inneboende förutsättningar och de absoluta idéerna måste stöpas i passande former för att inte falla på formella misstag."

José Martí var också en framstående pedagog, både i praktik och i teori. Han arbetade som lärare och folkbildare så gott som hela sitt korta vuxna liv, som yngling i exilen i Spanien och sedan i Mexiko, Guatemala, Kuba och USA. Han är den kubanska skolans enastående lärofader.

JM om utbildningen och livet.

"Botemedlet mot en doktrinär och formalistisk skola är en skola där man på en och samma gång utvecklar barnens intelligens och deras förmåga till kärlek och lidelse genom en organiserad och praktisk utbildning i de verkliga problem som finns i barnens värld, de problem och situationer som barnen måste lära sig att klara av. Samtidigt som man undervisar barnen i språkets ABC måste man också föra dem in i livets".

Att lära barnen att dela glädjen och sålunda befria dem från det själviskhetens fängelse som leder till ensamhet. Att ge varje människa del i den mänskliga gärning som föregått henne, göra varje människa till en sammanfattning av mänsklighetens utveckling fram till hennes tid och förbereda henne för att leva i den. Det är lärarens uppgift.

"Att kunna är att ha. Pengarna kan smälta ihop, men inte kunskapen. Pengar är värda mer eller mindre eller ingenting. Kunskap har bestående eller större värde. En rik människa är beroende av sina pengar för att leva, och dem kan hon förlora. En bildad människa lever med sin kunskap och eftersom hon bär den i sig, kan hon inte förlora den".

Eva Björklund

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Icke-kommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För kopia av denna licens besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/>. Det har publicerats i www.globalarkivet.se

Bild: Gert Nilsson